

ZWIĘKSZENIE TEMPA RENOWACJI BUDYNKÓW W KRAJACH GRUPY WYSZEHRADZKIEJ DZIĘKI FALI RENOWACJI I REPowerEU

ZALECENIA DLA PAŃSTW CZŁONKOWSKICH I INSTYTUCJI UE

W 2020 r. UE przyjęła inicjatywę **Fala Renowacji w Europie**, której celem jest podwojenie tempa renowacji zasobów budowlanych UE do 2030 r., aby zwiększyć ich efektywność energetyczną i zasobową. Pakiet Fit for 55, którego celem jest zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych w UE o co najmniej 55% do 2030 r., zawiera kilka wniosków legislacyjnych i inicjatyw politycznych, które skłoniły do przeglądu Dyrektywy o efektywności energetycznej (EED) oraz Dyrektywy o charakterystyce energetycznej budynków (EPBD). Nie mniej ważny jest niedawno przyjęty plan REPowerEU, mający na celu zmniejszenie zależności UE od rosyjskiego gazu poprzez **zwiększenie celu efektywności energetycznej w sektorze budowlanym do 2030 r. z 9% do 13%.**

Sektor budowlany odpowiada za około 40% końcowego zużycia energii i 36% wszystkich emisji CO₂ w Unii Europejskiej. Ma ogromny potencjał, by przyczynić się do osiągnięcia wielu celów w obszarze bezpieczeństwa energetycznego, ubóstwa energetycznego, ograniczenia zmian klimatycznych, rozwoju gospodarczego i tworzenia nowych miejsc pracy. Na przykład izolacja termiczna domów wielorodzinnych i jednorodzinnych skutkowałaby zmniejszeniem zużycia gazu ziemnego o 53%, a tym samym zaoszczędzeniem 49% końcowego zużycia energii na ogrzewanie budynków mieszkalnych na Słowacji.

W krajach Grupy Wyszehradzkiej (V4) dwie trzecie domów jednorodzinnych (SFH) nadal wymaga głębokiej renowacji. W Czechach odnawia się rocznie tylko 1,4% SFH, a dane dla Węgier pokazują poniżej 1% głębokich renowacji. W Polsce 70% SFH wykorzystuje węgiel jako główne źródło energii. Na Słowacji 60,3% SFH jest ogrzewanych gazem.

Niniejszy dokument strategiczny podsumowuje zalecenia dla krajów V4 dotyczące tego, jak skutecznie wdrażać odpowiednie polityki i regulacje UE w celu **zwiększenia tempa i jakości renowacji**, biorąc pod uwagę oczekiwany astronomiczny wzrost cen energii i materiałów budowlanych. Zostały one opracowane przez ekspertów z konsorcjum projektowego **Budynki dla Wyszehradzkiej Przyszłości** i skonsultowane z kilkoma zainteresowanymi stronami, wykorzystując praktyczne doświadczenie i wielodyscyplinarną wiedzę techniczną.

ZALECENIA NA POZIOMIE POLITYCZNYM

Komisja Europejska (KE) ponownie rozważy swój plan dalszego opowiadania się za przejściową rolą gazu ziemnego i położy większy nacisk na natychmiastowe środki związane z poprawą efektywności energetycznej, aby były zgodne z wymogami i celami niedawno przyjętego planu REPowerEU, który kładzie nacisk na efektywność energetyczną (EE).

Rządy krajów V4 muszą promować środki oszczędności energii w ramach kształtowania swojej polityki i budżetowania, zamiast szukać sztucznych i niezrównoważonych sposobów na utrzymanie niższych cen energii elektrycznej i gazu. Przyszłe zakłócenia w produkcji energii mogą zagrozić spójności społecznej i stabilności politycznej w poszczególnych krajach.

KE i państwa członkowskie (PC) powinny położyć większy nacisk i skierować inwestycje na kompleksowe renowacje budynków, w tym izolację termiczną, wymianę okien, nowe technologie i różne źródła energii z naciskiem na odnawialne źródła energii, zamiast szukać alternatywnych źródeł gazu ziemnego i wydawać fundusze na powiązane infrastruktury. Jest to sposób nie tylko na osiągnięcie celów polityki klimatycznej, ale także na zwiększenie dobrobytu krajów poprzez dochody gospodarcze i tworzenie miejsc pracy.

Aby kontynuować proces zmniejszania zależności od rosyjskich paliw kopalnych, rządy V4 powinny przygotować plany działania składające się z następujących kluczowych kroków:

- natychmiastowe uruchomienie programu dla poprawy EE w budynkach, który będzie finansowany ze środków unijnych REPowerEU,
- uruchomienie programu wspierającego **wprowadzenie szybkich działań**, takich jak wymiana okien, montaż zaworów termostatycznych, promowanie dobrowolnych zmian zachowań itp., które mogą być realizowane jeszcze przed kolejnym sezonem grzewczym, oraz
- przygotowanie lub zrewidowanie **krajowych na-rzędzi polityki z jasnymi celami i zadaniami dla poprawy EE i rozwoju odnawialnych źródeł energii co najmniej do 2030 r.**, co doprowadzi do zmian strukturalnych, takich jak ograniczenie wsparcia dla paliw kopalnych, spójność z taksonomią zrównoważonego finansowania UE itp., a także umożliwi branżom związanym z sektorem budowlanym planowanie i realizację właściwych inwestycji w perspektywie długoterminowej. (Przykład: Długoterminowa Strategia Renowacji do 2050 roku oraz Program Czyste Powietrze w Polsce)

REKOMENDACJE INWESTYCYJNE

KE i państwa członkowskie przyspieszą działania i **zwiększą inwestycje w efektywność energetyczną i odnawialne źródła energii** dzięki wykorzystaniu różnych źródeł, w tym przychodów z ETS (systemu handlu uprawnieniami do emisji) oraz funduszy zarówno sektora publicznego, jak i prywatnego na poziomie krajowym.

W sektorze budowlanym kraje powinny przyjąć proaktywne podejście do **zwiększania inwestycji w EE w całym łańcuchu dostaw**, począwszy od produkcji a skończywszy na użytkownikach końcowych, oraz wysłać wyraźny sygnał firmom budowlanym do przygotowania się.

Programy wsparcia oparte na dotacjach dla kompleksowych renowacji, wprowadzane przez państwo członkowskie, muszą mieć następujące cechy, jeśli mają być skuteczne: wysokie i systematycznie aktualizowane poziomy dotacji, intensywność dotacji zależna od standardu energetycznego po renowacji oraz od rodzaju i głębokości renowacji, wymaganie audytu energetycznego w pełni zrefundowanego (dla budynków użyteczności publicznej) oraz dodatkowe wsparcie (finansowe i techniczne) dla gospodarstw domowych o najniższych dochodach. (Przykład: Program dotacji na remonty domów jednorodzinnych (SFH) na Słowacji)

Aby uwolnić potencjał sektora prywatnego i banków w zakresie współfinansowania remontów budynków prywatnych, ale także publicznych, nieuniknione jest przyjęcie taksonomii, która jasno określa, jakie działania są „zielone”, rozwiązuje problemy asymetrii informacji między wierzycielami a odbiorcami, oraz usprawnia mechanizmy wspierające przejrzystość. Bariery takie jak biurokratyczny proces i dodatkowe środki potrzebne na dokumentację po stronie odbiorcy powinny być usunięte, a powinny zostać wzmocnione czynniki motywujące, takie jak niższe oprocentowanie i niższe opłaty za dostawę energii dla odbiorcy kredytu oraz zwiększona wartość rynkowa budynku dla wierzyciela.

ZALECENIA DOTYCZĄCE ROZWOJU TECHNICZNEGO I POTENCJAŁU

KE otworzy dla państw członkowskich możliwości wspierania obywateli we wdrażaniu łatwych do zastosowania przedsięwzięć energooszczędnych poprzez dodatkową dystrybucję wsparcia finansowego za pośrednictwem REPowerEU. Postuluje się, żeby **KE rozważyła wprowadzenie tymczasowego wyjątku od aktualnej reguły wsparcia przedsięwzięć, które przynoszą mniej niż 30% oszczędności** i jednocześnie promowała głęboką renowację na późniejszym etapie. Ma to na celu uwzględnienie faktu, że renowacje budynków realizowane są krok po kroku i mogą trwać kilka lat.

Państwa członkowskie uruchomią, a co ważne, sfinansują **dostosowane do potrzeb programy rozwoju potencjału i kampanie uświadamiające** skierowane do kluczowych interesariuszy: ministerstw sektora energetycznego i budowlanego w celu zrozumienia i wsparcia transpozycji odpowiednich dyrektyw UE; właścicieli budynków, aby zrozumieć korzyści i docenili możliwości wsparcia renowacji budynków; deweloperów projektów, doradców energetycznych, architektów, firm budowlanych, a także obywateli, którzy sami realizują niektóre prace remontowe.

Stosowanie różnych programów i środków wsparcia powinno iść w parze z **cyfryzacją w sektorze** pod względem gromadzenia i integracji danych (np. w centralnych bazach danych) oraz stosowania narzędzi informatycznych, a także z podnoszeniem świadomości i edukacją (np. kampanie uświadamiające, tworzenie sieci doradców energetycznych, tworzenie **centrów energetycznych jako punktów kompleksowej obsługi inwestorów objętych programami dotacji** itp.). (Przykład: pierwszy węgierski kompleksowy one-stop-shop [RenoHUB](#))

Należy zwrócić **uwagę na potencjał tkwiący w dobrowolnych zmianach zachowań mieszkańców i użytkowników budynków**. Niedawny eksperyment projektu CityLab w Polsce pokazał, że w gospodarstwach domowych możliwe jest zmniejszenie zużycia energii elektrycznej o 15 – 20% poprzez zmianę zachowań.

REDAKTOR

Henrieta Martoňáková, Buildings for the Future

WE WSPÓŁPRACY Z

Andrzej Rajkiewicz, Narodowa Agencja Poszanowania Energii S.A., Polska

Šárka Tomanová, Chances for Building, Czech Republic

Ilona Szécsi, Hungarian Energy Efficiency Institute

Katarína Nikodemová, Buildings for the Future

SKŁAD

Chvyrova Yuliya

Opublikowano w październiku 2022 r.

Policy Paper opiera się na wynikach webinarium zorganizowanych w ramach projektu *Zwiększenie tempa renowacji budynków w krajach Grupy Wyszehradzkiej dzięki Fali Renowacji*. Projekt jest współfinansowany przez rządy Czech, Węgier, Polski i Słowacji za pośrednictwem Grantów Wyszehradzkich z Międzynarodowego Funduszu Wyszehradzkiego. Misją Funduszu jest propagowanie pomysłów na zrównoważoną współpracę regionalną w Europie Środkowej.